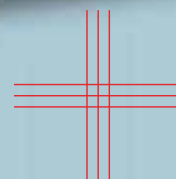

FOKUS

Nye løsninger på kendte skemadilemmaer

10

Mentalisering øger
arbejdsglæden

SIDE 22

REPORTAGE
Apotekerforeningen
på Folkemødet

SIDE 26

HUSKER I AT VÆRE STOLTE AF JERES VIDEN?

Viden er grundlaget for alt nyt og unikt. Og viden er afgørende for at kunne rådgive og anbefale den bedste løsning til kunden.

Apotekets BrainDrops er ny viden omsat til et nyt kosttilskud. Det eneste på markedet med en unik kombination af uridin, cholin, vitamin D og DHA – til alle, som ønsker at vedligeholde en normal hjernefunktion. Lad os ikke glemme, at der er viden til forskel.

apotekets

VIDEN TIL FORSKEL

INDHOLD

4 Leder

Rekordmange farmakonomer klar til studiestart.

5 Medieklip

6 Nyheder

10

FOKUS

Bedre skemaer gennem dialog

12

STENLØSE APOTEK

Opgør med gamle skemaer og fastlagte opgavefordelinger

15

FREDERIKSSUND APOTEK

Fremover må der gerne gøres forskel på folk

20

LEDELSE

Nyt sparringsforløb skal inspirere til trivselsfremmende ledelse

22 EVALUERING

Mentalisering øger arbejdsglæden

26 REPORTAGE

Apotekerforeningen på Folkemødet

30

Apotekerne støtter op om HPV-vaccination

32 NY VIDEN

33

Rundt om Methotrexat

34 APOTEKERLAND

Jeg slettede alle gamle planer og startede helt forfra. Det var en rigtig god proces, og medarbejderne bliver glade, når der bliver lyttet til dem og deres ønsker

Sebastian Eggers-Lura, souschef, Stenløse Apotek
om apotekets omlægning af skemaer og arbejdsopgaver.

Læs mere side 12

26

MEDICIN PÅ DAGSORDENEN.

Apotekerforeningen lagde telt til debatter på Folkemødet.

Et markant løft

HVERDAGEN ER SÅ SMÅT I GANG

efter sommerferien, og snart skal vi byde 290 nye farmakonomstuderende velkommen på landets apoteker. 290! Aldrig har så mange kommende farmakonomer været klar til studiestart på farmakonomuddannelsen og på apotekerne.

I en tid, hvor der mere end nogensinde bejles til de unge fra alle sider, er det med andre ord lykkedes at rekruttere 50 flere elever til apotekerne end sidste år og dermed besætte det udvidede antal studiepladser på farmakonomuddannelsen. Når vi er nået i mål, er det ikke mindst, fordi apotekerne lokalt har lagt sig i selen for at markedsføre apoteket som uddannelsessted. Det er godt gået – og et skridt på vejen i bestræbelserne på at sikre fremtidens rekrutteringsgrundlag på apotekerne.

Til de kommende farmakonomer: Vi glæder os til at byde jer velkommen og bidrage til, at I får en stærk lægemiddelfaglig uddannelse med benene solidt plantet i praksis i hverdagen på apotekerne. Der bliver i den grad brug for jer.

Det forhøjede optag på uddannelsen er dog langt fra tilstrækkeligt. Det er derfor afgørende, at vi får øget kapaciteten på farmakonomuddannelsen yderligere. Det arbejdes der på.

At uddanne flere er dog kun en del af løsningen. Vi skal bli-

Rekordmange studerende er om lidt klar til start på farmakonomuddannelsen.

Et markant løft, der dog langt fra alene kan sikre fremtidens rekrutteringsgrundlag på apotekerne.

Jesper Gulev Larsen,

formand for
Danmarks Apotekerforening

ve meget bedre til at fastholde farmakonomerne i sektoren. Det kan kun lykkes, hvis vi bliver endnu bedre til at skabe spændende jobs med fagligt indhold, et godt arbejdsmiljø og et arbejdsliv i balance.

Arbejdstiderne på apoteket kan være svært forenelige med en hverdag, hvor man skal hente små børn i institution. Sådan har det i hvert fald været. På flere apoteker undersøger man lige nu, hvordan man kan møde medarbejdernes behov i skiftende livsfaser. Det fortæller medarbejderne på to apoteker om i dette nummer af Farmaci. De er helt forskellige men har det til fælles, at de er gået i tæt dialog med medarbejderne om at finde nye løsninger på de velkendte skema-

dilemmaer.

Endelig lancerer Apotekerforeningen i den kommende tid et tilbud til alle medlemmer om et individuelt ledelsesudviklingsforløb. Forløbet, som man kan læse mere om her i bladet, skræddersys til den enkelte apotekers situation og aktuelle udfordringer. Målet er dog fælles: vi skal blive endnu dygtigere til at skabe trivsel og et godt arbejdsmiljø, så vi også fremover kan være en attraktiv arbejdsplads i sundhedsvæsenet. ●

Det blev tweetet flittigt fra Folkemødet

Mange apotekere tilslutter sig lige nu **Solsikkeprogrammet**

Tillykke til de nye farmakonomer på LinkedIn gav **176** interaktioner

Ældre@Sagen

Medicinrester skal afleveres på apoteker

Mange af os har brug for medicin, men det er vigtigt, at vi får den rette dosis, og at vi afleverer den medicin, vi ikke længere har brug for, på apoteket.

Ældre Sagen 3. juni 2022 Sektion 1 Side 63

Polyfarmacipatienterne kommer ofte på apotekerne, hvor farmaceuterne er eksperter i lægemidler. Derfor vil det være naturligt at tænke apotekerne ind i samarbejdet på tværs af sektorer.

Jesper Gulev Larsen,
formand for Danmarks Apotekerforening
i debatindlæg i Sundhedsmonitor den 22. juni 2022

NYT FRA VERDEN

.Tyskland indfører fem nye sundhedsydelser på apotek

Efter langstrakte forhandlinger om finansieringen, introduceres nu fem nye sundhedsydelser på apotekerne i Tyskland. Afgift på lægemiddelpakninger finansierer.

ITYSKLAND INDFØRES nu fem nye sundhedsydelser på landets apoteker. Baggrunden er en lov vedtaget af det tyske parlament i 2020, der har til formål at introducere flere sundhedsydelser på apotekerne. Efter lang tids forhandlinger om de konkrete ydelser og finansieringen af dem mellem den tyske apotekerforening og foreningen for sundhedsforsikringselskaberne, har et voldgiftsnævn truffet afgørelse om ydelser og finansiering.

Ydelserne finansieres over lægemid-

delpriiserne med en afgift på 20 cent pr. lægemiddelpakning. Apotekeren indbetaler til deres organisation hvor mange lægemiddelpakninger, de har solgt, og så går der 20 cent pr. pakning ind i en særlig fond til sundhedsydelser. Hvis apotekerne begynder at levere flere ydelser, end der er penge i fonden, vil der ske en prioritering af ydelserne, og det honorar apoteket modtager.

Alle apoteker er dog garanteret at kunne lave ydelser for 1000 euro pr. måned. ●

5 nye sundhedsydelser

1. Medicingennemgang for polyfarmacipatienter

Ydelsen er en medicingennemgang som kan tilbydes alle borgere, som får fem eller flere lægemidler. Apoteket honoreres 90 euro pr. ydelse.

2. 'Pharmaceutical care' efter organtransplantation

Patienter som har fået en organtransplantation, og i den forbindelse har fået ordineret immunsupprimerende lægemidler, har inden for seks måneder ret til denne ydelse samt en opfølgingsydelse seks måneder efter første ydelse. Apoteket honoreres 90 euro for første ydelse + 17,55 euro for den opfølgende ydelse.

3. 'Pharmaceutical care' for patienter i behandling med orale cancermidler

Kræftpatienter, der behandles med orale cancermidler har ret til en ydelse indenfor de første seks måneder og en opfølgende ydelse seks måneder efter den første. Apoteket honoreres 90 euro for første ydelse + 17,55 euro for den opfølgende ydelse.

4. Instruktion i korrekt brug af inhalationsdevice

Ydelsen svarer til den danske TPI. Alle patienter over 6 år kan få ydelsen en gang inden for 12 måneder, hvis de bruger inhalationsdevices, eller der sker ændring i deres recept på inhalationsdevices. Apoteket honoreres 20 euro pr. ydelse

5. Blodtryksmåling for patienter med forhøjet blodtryk

Alle borgere, der har fået diagnosticeret forhøjet blodtryk og samtidig er i behandling herfor, kan en gang om året få målt deres blodtryk på apoteket. Apoteket honoreres 11,20 euro pr. ydelse.

290

Så mange farmakonomstuderende
er klar til start på farmakonomuddannelsen
og på apotekerne til september.
Det er det **største** antal nogensinde.

~~~~~

200.000
downloads

Sidst i juni passerede
appen 'apoteket'
200.000 downloads.

≡

**Apotekerne kan
for eksempel give
mere rådgivning
til patienterne,
når de henter
medicin. I Belgien
og Storbritannien
udnytter de
farmaceuterne meget
mere end i Danmark
- de er kommet
længere end os med
klinisk farmaci**

Jes Søgaard,
professor i sundhedsøkonomi
ved Syddansk Universitet

≡

Fornyet fokus på opioider

TIDLIGERE PÅ SOMMEREN slog misbrugscentre flere steder i landet alarm, fordi forbruget af opioider er i kraftig stigning, og flere medier har i den senere tid sat fokus på problemet.

Det stigende opioidforbrug har fået Danmarks Apotekerforening til at rette et fornyet fokus mod de stærkt smertestillende lægemidler. På medlemsnettet findes en række materialer, der behandler afhængighed og aftrapning. Formålet er at skabe en dialog blandt apoteks-

personalet om lægemidlernes virkning, brug og apotekets rolle i forbindelse med udlevering af det.

I apotekets rådgivning af borgerne, kan personalet bidrage til, at borgeren er klar over risikoen for afhængighed, kender til muligheden for at få vurderet smertebehandling hos lægen og eventuelt lave en plan for aftrapning. Hvis borgeren allerede er i gang med aftrapning, kan apoteket også støtte op om den proces.

Opioider er karakteriseret som et risiko-

situationslægemiddel og er derfor også en del af fokus hos Styrelsen for Patientsikkerhed i deres kam-
pagne STOP TÆNK TJEK.

Udvidet medicintilskud til børn af kontanthjælpsmodtagere

BØRN AF KONTANTHJÆLPS-MODTAGERE

får fremover dækket 100 % af egenbetalingen af tilskudsberettiget medicin. Det fremgår af en aftale om kontanthjælp, som regeringen har indgået med SF, Radikale Venstre, Enhedslisten, Alternativet og Kristendemokraterne. "Det må ikke gå ud over børnenes

sundhed og helbred, at deres forældre står uden arbejde. Det kan potentielt have store konsekvenser senere i livet, hvis man som barn ikke får de lægemidler, man har brug for," lyder begrundelsen i lanceringen af aftalen.

Også borgere over 18 år, som har modtaget kontanthjælp i 12 sammenhængende måneder, vil ifølge den nye aftale få 100 % dækning af egenbetalingen af tilskudsberettiget medicin.

Aftalen træder i kraft snarest muligt og senest den 1. januar 2024.

Mangler du en lejlighed i Frankrig?

Pharmaforsikring har en 3-værelses lejlighed til salg i Frankrig. Lejligheden ligger i den særdeles velordnede og charmerende klyngebebyggelse Les Sources kun to minutters gang fra den idylliske middelalderby Le Broc og med udsigt over Esterondalen. Bebyggelsen byder på fællesarealer med pool, terrasser, privat parkeringsområde og vicevært. Lejligheden er 60 m², med køkkenalrum, separat brusebad og toilet, 25 m² terrasse, p-plads og kælder. Der er rig mulighed for udlejning året rundt. Prisen er 265.000 euro.

Er du interesseret kontakt mægleren, Claes Rasmussen, på claes.rasmussen@helloriviera.com eller telefon

+4551513553. Du kan se mere info om og billeder af lejligheden <https://helloriviera.com/properties/2-bedroom-flat-with-large-terrace/>.

Pharmaforsikring sælger lejligheden som en af de sidste ejendomme, foreningen har ejet, efter at det blev besluttet at opløse Pharmaforsikring. Pharmadanmark og Apotekerforeningen har i stedet oprettet hhv. Pharmasikring og Aposikring.

Frigør potentialet i dit apotek

Den digitale forbruger er her. Lad BD Rowa Technologies støtte dig i overgangen til den digitale apoteksverden.

Fordelene ved automatisering er enorme.

Lever omkostningseffektive recepttjenester med Rowa Technologies. Øg kapaciteten, frigør kapital der er bundet i varelagre, og reducer spild til næsten ingenting.

Og med Rowa Technologies er der mere endnu. Rowa letter dine første skridt ind i den digitale verden med en netværksportefølje af produkter: fra automatisering af medicinudlevering til butiksudstillinger- og digitale skærme i butiksvinduet.

Kontakt:

Henrik Walter, mobil: 61 27 08 08, e-mail: henrik.walter@bd.com

bd.com/rowa

Rowa® Technologies

Rowa® Vmax

En intelligent løsning til opbevaring og udlevering

Rowa Vmotion®

En fleksibel, interaktiv udstilling til håndkøbsmedicin og selvbetjening

Bedre skemaer gennem dialog

Kan man arbejde på et apotek og alligevel hente sin 2-årige i vuggestuen mange af ugens dage? Det kan godt blive svært. For apoteket er til for borgerne og skal være tilgængeligt – også når folk har fri. De lange vagter er med andre ord et arbejdsvilkår som ansat på apoteket. Eller er de?

På **Stenløse Apotek** og **Frederikssund Apotek** har man besluttet at udfordre naturlovene. For måske er det muligt både at tilgodese apotekets krav til bemanding på den ene side og medarbejdernes behov i den livssituation, de er i, på den anden. I hvert fald i højere grad end man gjort hidtil, viser de foreløbige erfaringer.

Stenløse Apotek gennemførte i efteråret sidste år en stor omlægning af deres skemalægning, mens man på **Frederikssund Apotek** står midt i processen.

Begge steder gør man op med mange års gældende principper for skemalægningen på apotekerne. Og selv

om nogen stadig skal tage de "trælse vagter", som de siger i Frederikssund, er man på begge apoteker blevet overrasket over, hvor mange af medarbejdernes ønsker, det faktisk er muligt at opfylde.

På begge apoteker har man lagt alle forestillinger om, hvad medarbejderne gerne vil, til side og i stedet spurgt dem.

Læs med på de kommende sider, hvor der afslutningsvist er et interview med xx fra Crecea om social kapital og indflydelse på arbejdet.

≡

AF: TRINE GANER
ILLUSTRATION: MAI-BRITT AMSLER

>

STENLØSE APOTEK

Fra privilegier til de få til lige vilkår for alle

Opgør med gamle skemaer og fastlagte opgavefordelinger har skabt arbejdsglæde og fastholdt medarbejdere på Stenløse Apotek.

De fleste dage kan Susanne Danmark Strandberg hente sin datter i vuggestuen og sin søn i SFO om eftermiddagen. De tager typisk hjem og hygger, laver mad og spiser sammen i familien. Det, der lyder som en almindelig hverdag i en børnefamilie, er for den 31-årige farmakonom en luksus, som hun sætter stor pris på. Det har nemlig ikke altid været sådan.

Da Susanne Danmark Strandberg blev ansat på Stenløse Apotek for tre år siden, havde hun, foruden skiftende week-endvagter, fire ugentlige vagter fra 9.00-17.30 i hverdagene. Og når der var juleklip i børnehaven, eller arrangement på sønnens skole om eftermiddagen, kunne hun sjældent få fri.

"Jeg havde nærmest ikke en hverdag med mine børn. Det hang slet ikke sammen," siger Susanne Danmark Strandberg.

Samtidig kunne hun se kollegaer med høj anciennitet gå tidligt og holde fri, når det passede for dem. Situationen var så uholdbar, at Susanne Danmark Strandberg var begyndt at se sig om efter job uden for apotekssektoren.

Måtte ske ændringer

Men så kom der ny apoteker. Kenneth Lokind overtog Stenløse Apotek for to år siden, og det stod hurtigt klart for ham og hans souschef, Sebastian Eggers-Lura, at der måtte ske ændringer, hvis apoteket skulle kunne rekruttere og fastholde yngre medarbejdere og løfte fællesskabet og arbejdsglæden.

"Det var medarbejdere, der havde været ansat i mange år, som havde de attraktive vagter, mens de yngre og nyligt ansatte måtte tage alle lukkevagterne. Det var ikke rimeligt, og det skabte dårligt arbejdsklima og snak i krogene," siger Sebastian Eggers-Lura.

Og det var ikke kun de eftertragtede vagter, som var ulige fordelt. Det var også bestemte medarbejdere, som fast varetog forsendelsen og alle de andre opgaver, der foregår "bagved",

mens de yngre og nyligere ansatte stod i skranken hele dagen.

Organiseringen af opgaverne betød, at de medarbejdere, der stort set altid stod i skranken, savnede afveksling, oplevede Kenneth Lokind.

"På begge mine bevillinger kunne jeg se, at der var stor arbejdsglæde i filialerne, fordi medarbejderne fik mulighed for at lave mange forskellige opgaver. Det er hårdt at stå i skranken en hel dag, og det er vigtigt, at man kan få lov at lave mange slags opgaver for at bevare arbejdsglæden," siger Kenneth Lokind.

Slettede alle gamle planer

Da den skemaansvarlige på apoteket stoppede, overtog souschef Sebastian Eggers-Lura ansvaret for skemaplanlægningen. Ved en-til-en-samtaler kunne alle medarbejdere komme med ønsker til antallet af timer, arbejdstider og hvilke opgaver på apoteket, de gerne ville være med til at løse.

"Jeg slettede alle gamle planer og startede helt forfra. Det var en rigtig god proces, og medarbejderne bliver glade, når der bliver lyttet til dem og deres ønsker," siger Sebastian Eggers-Lura.

Efter samtalerne med medarbejderne begyndte arbejdet med det nye skema. Udgangspunkt: ingen skulle favoriseres, og lørdagsvagter blev delt ligeligt, så alle fik samme belastning. Hverdagene blev fordelt, så flest mulige kunne gå kl. 16 – et ønske fra især medarbejdere med mindre børn. Og selv om alle ikke har kunnet få præcis det skema, de drømmer om, er det, ifølge souschefen, lykkedes at opfylde overraskende mange ønsker.

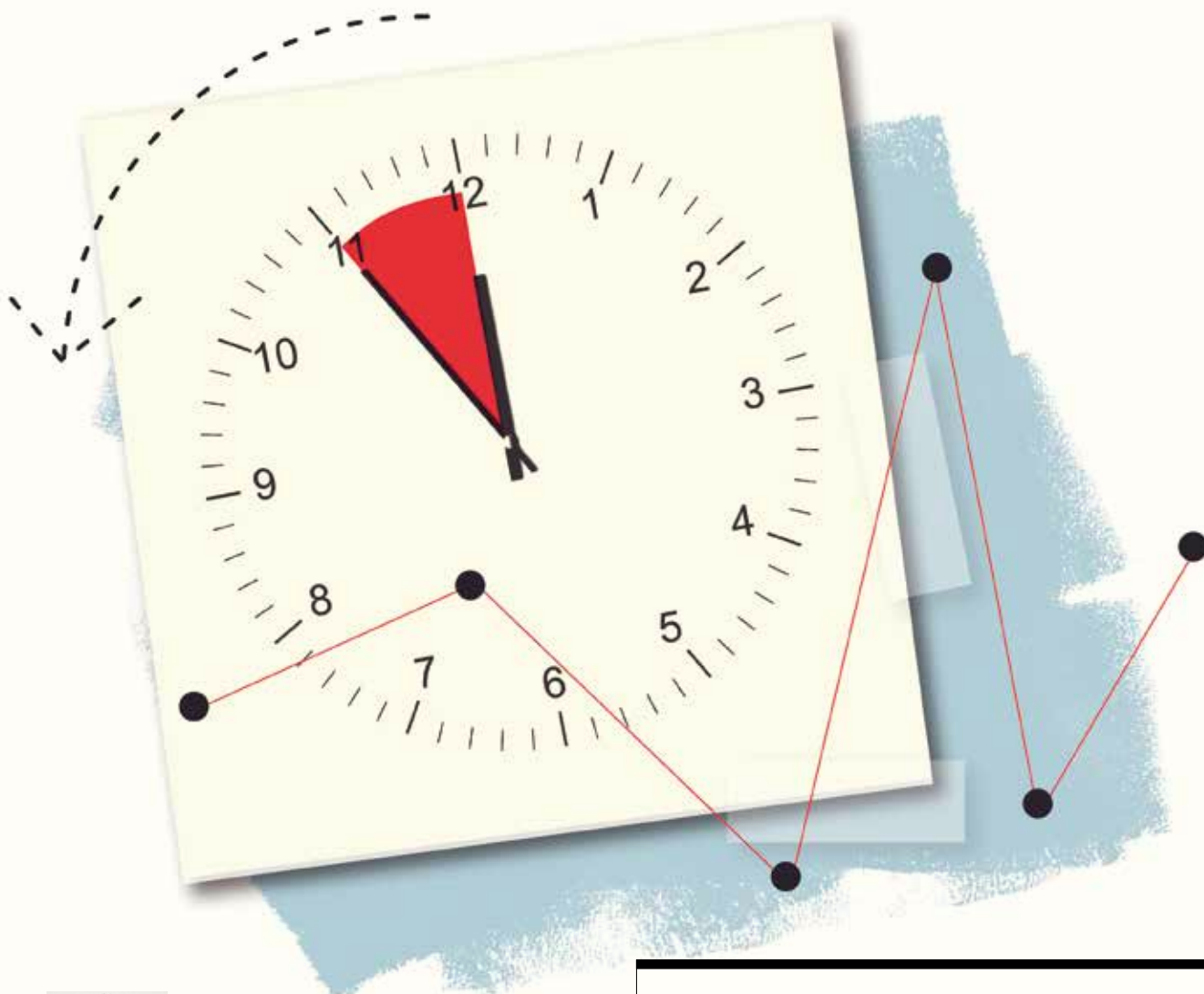
"Vi går langt for at tilgodese farmakonomerne. Elever, farmaceuter og farmaceutstuderende tager oftest lukkevagterne. Og det hænger heldigvis fint sammen med ønskerne hos de medarbejdere, vi har lige nu. Ikke mindst fordi, jeg som farmaceut skal være på apoteket i hele åbningstiden og derfor er den, der lukker apoteket," siger Sebastian Eggers-Lura.

Positiv effekt på arbejdsmiljøet

Processen har haft en positiv effekt på arbejdsmiljøet på apoteket, oplever souschefen.

"Målet har været ens vilkår for alle via en demokratisk tilgang. Hvis en har brug for at få fri en dag, eller gå tidligt, så skal vi bare finde en løsning. Og det kan vi som regel også," siger Se- ➤

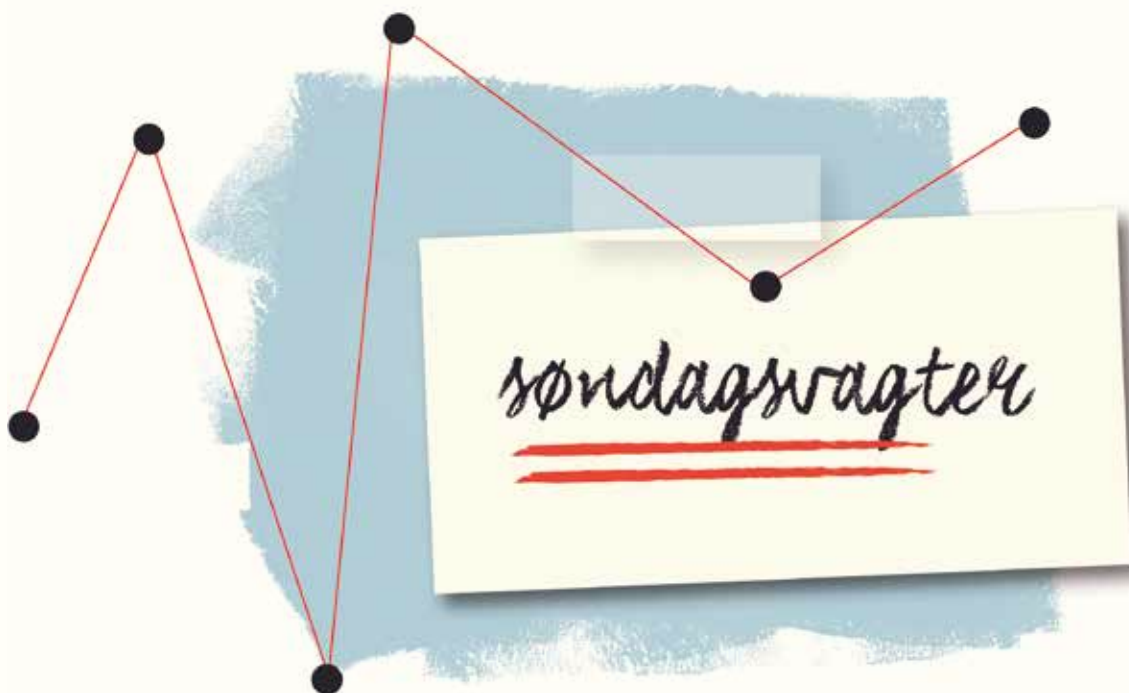
Vi går langt for at tilgodese farmakonomerne. Elever, farmaceuter og farmaceutstuderende tager oftest lukkevagterne

Sebastian Eggers-Lura,
souschef, Stenløse Apotek

Bemanding på Stenløse Apotek

Efter processen, der har involveret alle medarbejdere, ser organiseringen på Stenløse Apotek nu sådan ud:

- En medarbejder har "bagvagten" – altså ansvar for receptionen, plejehjem, dyrlæger, lægetelefon, mails mv. Denne position, der tidligere blev varetaget af få medarbejdere, er sat i rotation mellem alle dem, som ønsker det.
- Skrankemedarbejderne har hver sit nummer (1,2,3,4 mv.).
- Nr. 1 og 2 er fast i skranken hele vagten. De har til gengæld fri kl. 16.
- Nr. 3 og 4 tager sig af opgaver som dosis, skema, varer mv. og bruges som ekstrapersoner ved kø. Typisk vil nr. 3 og 4 være dem, som fortsætter til lukketid, når nr. 1 og 2 går kl. 16. Nr. 3 er oftest farmaceut, der i kraft af sin position som 3'er har ro og luft til at tage medicinsamtaler løbende.

bastian Eggers-Lura.

Han lægger dog ikke skjul på, at processen ikke har været uden omkostninger. Apoteket og tilhørende filialer har blandt andet måttet sige farvel til en lille håndfuld medarbejdere undervejs, fortæller souschefen.

"Det er en lang forandringsproces, og vi er lagt fra færdige. Et område, som vi blandt andet også kommer til at se på, er tildelingen af bonus. Tidligere har man givet bonus til medarbejdere, der tog sig af særlige opgaver. Men det er jo arbejdet i skranken, der er vores kerneopgave. Den fortjener anerkendelse, også når det kommer til bonus," siger Sebastian Eggers-Lura.

Tanker om at forlade sektoren droppet

For Susanne Danmark Strandberg har forandringen været en gevinst på flere parametre. Hun har fået et mere afvekslende job med flere forskellige opgaver og har et skema, der gør, at hun kan tage del i sine børns liv. Alle tanker om at forlade sektoren er derfor også droppet.

"Der bliver lyttet til mine ønsker og behov, så jeg kan få tingene til at hænge sammen. Det har betydet alverden for mig," siger Susanne Danmark Strandberg.

Imødekommenheden fra apotekets side har betydet, at hun er langt mere villig til at træde til, når der er brug det.

"Hvis der er behov for, at jeg kommer ind og tager en vagt på en fridag, hvor jeg ikke har andre planer, gør jeg det gerne. Når jeg får noget den ene vej, giver jeg selvfølgelig gerne igen den anden," slutter Susanne Danmark Strandberg. ●

Hvis der er behov for, at jeg kommer ind og tager en vagt på en fridag, hvor jeg ikke har andre planer, gør jeg det gerne. Når jeg får noget den ene vej, giver jeg selvfølgelig gerne igen den anden

Susanne Danmark Strandberg,
farmakonom, Stenløse Apotek

FREDERIKSSUND APOTEK

Opgør med firkantede skemaregler skal skabe arbejdsglæde og fastholde medarbejdere

En øvelse med drømmeskemaer er startskuddet for en ny og mere individuel tilgang til skemalægningen på Frederikssund Apotek. Fremover må der gerne gøres forskel på folk.

Hvordan ser dit drømmeskema ud, hvis du ikke skal tænke på hverken kollegaer eller apotekets åbningstider og bemandingsbehov? Det spørgsmål blev medarbejderne på Frederikssund Apotek for nylig bedt om at svare på.

Ambitionen er at ryste posen og udfordre de principper, der i mange år har ligget til grund for skemalægningen på apoteket: Der har som udgangspunkt været ens regler for alle. Sene vagter og weekendvagter er blevet fordelt ligeligt, og særlige ønsker er blevet noteret af skemalæggeren og imødekommet, når det var muligt, i den rækkefølge ønskerne er indkommet.

Reglerne fremgår af personalepolitikken, og fordelene har været, at de er klare og gennemsigtige, og at alle medarbejdere langt hen ad vejen har været stillet lige. Omvendt har systemet kun i begrænset omfang givet mulighed for at tage individuelle hensyn. Og det har i stigende grad vist sig at være et problem, oplever mangeårig skemaansvarlig på apoteket Inga Nørskov.

"Den måde, som vi hidtil har gjort det på, har ikke givet mu-

lighed for at imødekomme en medarbejder, der for eksempel bliver alenemor. Hun kan jo ikke vente på, at det bliver hendes tur til at få et ønske opfyldt. Hun har brug for at blive tilgodeset med det samme for at kunne få tingene til at hænge sammen. Det har der ikke været mulighed for, og det har været et problem," siger Inga Nørskov.

Og netop udfordringen med at få sene vagter på apoteket til at hænge sammen med et familieliv med små børn har været årsag til, at apoteket gennem de sidste år har måttet sige farvel til flere gode medarbejdere, der blandt andet har søgt til sygehusapotek. Det er – sammen med ønsket om generelt at øge trivslen og styrke dialogen med medarbejderne – baggrunden for, at souschef Nikolaj Høgstedt har igangsat øvelsen med drømmeskemaer.

"Vi har igennem længere tid arbejdet på at forbedre arbejdsglæden på apoteket, og nu er turen kommet til at se på skema-

Det nye er, at vi tager medarbejderne med på råd. Det synes jeg er godt, for det er jo et kæmpe indgreb i den enkeltes liv, når man beder folk om at arbejde på tidspunkter, der ikke passer dem

Inga Nørskov,

farmakonom og skemaansvarlig,
Frederikssund Apotek

Det har været en god øvelse at slippe det hele fri og lade medarbejderne drømme vildt

Nikolaj Høgstedt,
souschef, Frederikssund Apotek

> erne. De har utrolig stor betydning for, hvordan den enkelte trives,” siger souschefen.

Drøm vildt

Øvelsen har bestået i, at alle 35 medarbejdere har oprettet deres drømmeskema i et tomt skema i et testmiljø i STAFF. Ene- ste krav har været, at man skal have afviklet sine ugentlige timer.

”Det har været en god øvelse at slippe det hele fri og lade medarbejderne drømme vildt. Vi har haft mange forestillinger om, hvordan folk gerne ville have det. Men hvordan ser det så reelt ud, hvis man spørger dem? Det var vi nysgerrige på at finde ud af,” siger Nikolaj Høgstedt.

En del af ønskerne i drømmeskemaerne viste sig at være forudsigelige: mange vil gerne have tidligt fri og fri i weekenderne. Men der har også været flere overraskelser, fortæller han.

”Jeg er blandt andet blevet overrasket over ønskerne fra de nyuddannede medarbejdere. Her er flere, der gerne arbejder fire dage om ugen fra kl. 9-18, hvis de til gengæld kan få en ekstra ugentlig fridag. Og overraskende mange vil gerne arbejde om søndagen. Det havde jeg ikke regnet med,” siger Nikolaj Høgstedt, der har haft til opgave at samle alle skemaer i ét.

Og selv om det har afsløret, at ikke alt vil kunne lade sig gøre, ser han potentialet for, at flere kan blive imødekommet på deres behov, end det er tilfældet i dag. Forandringen vil dog betyde et opgør med den lighedstankegang, der hidtil har styret skemalægningen – et opgør, som der er opbakning til blandt medarbejderne. Det stod klart på det temapersonalemøde, der blev afholdt i kølvandet på drømmeskemaøvelsen.

Skemadilemmaer

På mødet diskuterede man skemadilemmaer i mindre grupper: Skal de ”trælse” vagter forfordes jævnt, eller er det ok, at alle ikke har det samme antal lørdage og søndage på en måned? Og hvad når en kollega er syg? Får vi det til at hænge sammen, eller skal vi indkalde en kollega på vedkommendes fridag?

Tidlige vagter

Som en udløber af processen er det besluttet at indføre vagter, der starter kl. 8. På morgenvagterne bliver der ro til at få klaret opgaver, der ikke involverer betjening af kunder. Det har en del medarbejdere ønsket, og det giver mulighed for en uforstyrret, og dermed forhåbentlig også mere effektiv, opgaveløsning.

”Vi fik nogle rigtig gode snakke og fede diskussioner, hvor det var muligt at udveksle synspunkter. Her stod det klart, at der er opbakning til en mere individuel tilgang, hvor der tages flere hensyn til, hvis man har særlige behov i en periode. Det har vi før været tilbageholdende med,” siger Nikolaj Høgstedt.

Christina Andersen, der er farmakonom og filialleder på Slangør Apotek, synes det giver mening med en mere individuel tilgang.

”Vi kan ikke presse ens modeller ned over alle. Vi er forskellige, og der skal tages hensyn til, hvis man i en periode har et særligt behov. Selv om man ikke selv har behovet nu, giver det en tryghed at vide, at muligheden er der, hvis man skulle komme i en situation, hvor man fik brug for det. En slags forsikring,” siger Christina Andersen.

Fleksibiliteten bliver større

Hun tror på, at fleksibiliteten hos den enkelte medarbejder bli-

ver større, hvis man oplever at blive imødekommet.

"Hvis man får opfyldt flere af sine ønsker, er man mere villig til at give noget mere igen den anden vej, når der er brug for det" siger hun, der selv er tilfreds med sit skema men drømmer om at kunne være mere på filialen i Slangørup, hvor hun er leder.

Også skemaansvarlig Inga Nørskov er positiv. Selv om det kan komplicere hendes arbejde, at principperne bliver mere fleksible.

"Det er ikke nødvendigvis nogen populær post, jeg sidder på. Skemaet skal jo lægges i overensstemmelse med apotekets drift. Det nye er, at vi tager medarbejderne med på råd. Det synes jeg er godt, for det er jo et kæmpe indgreb i den enkeltes liv, når man beder folk om at arbejde på tidspunkter, der ikke passer dem. Skemaet er vigtigt for arbejdsglæde og fastholdelse," siger Inga Nørskov.

Hun ser frem til at arbejde videre med at implementere de nye principper, så flere medarbejdere på Frederikssund Apotek fremover forhåbentlig kan få deres skemadrømme opfyldt. ●

Vi kan ikke presse ens modeller ned over alle. Vi er forskellige, og der skal tages hensyn til, hvis man i en periode har et særligt behov

Christina Andersen,

farmakonom og filialleder på
Frederikssund Apoteks filial i Slangørup

VIDSTE DU, AT ...

priserne på medicin er mere end halveret siden år 2000?

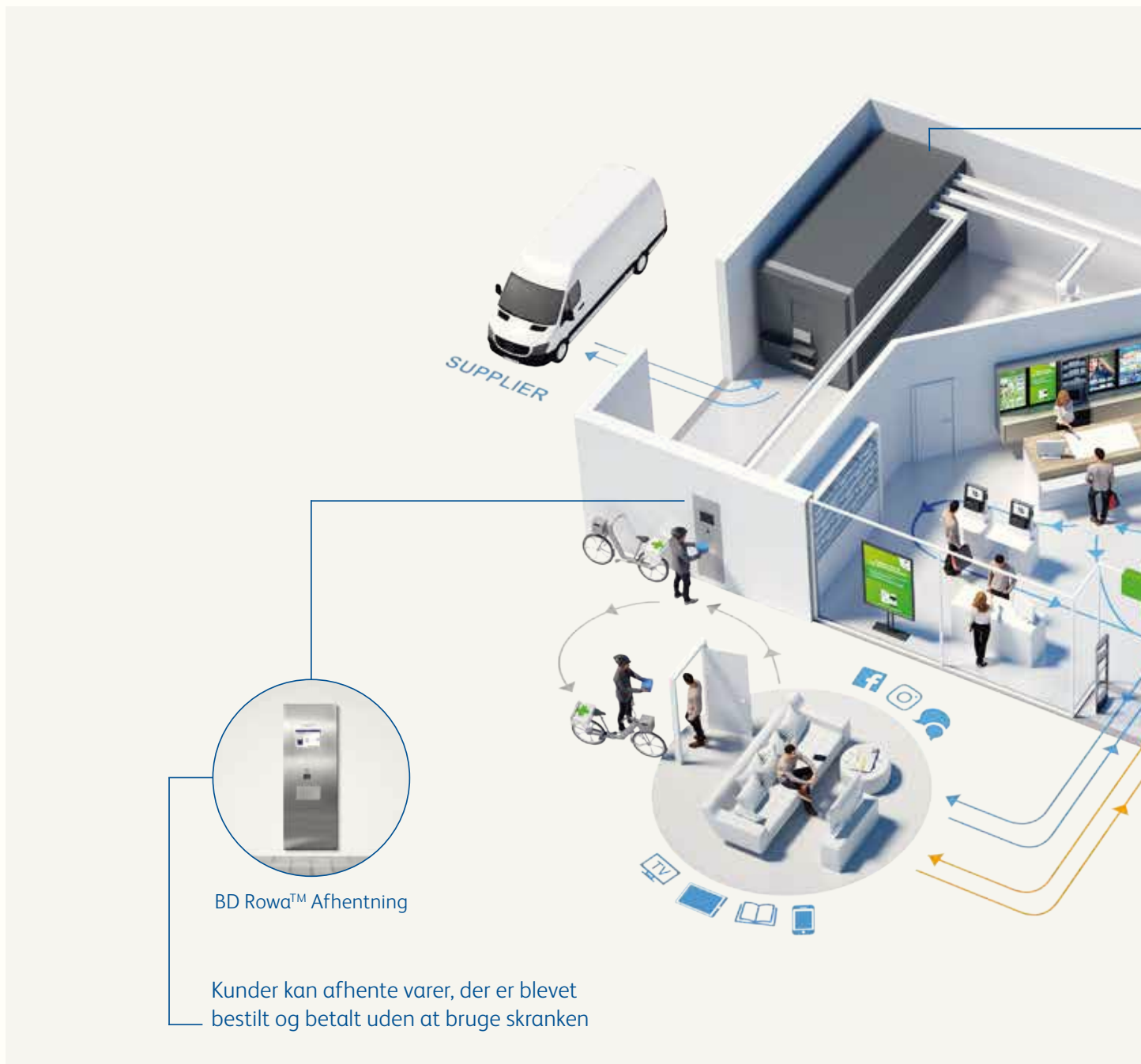
Det skyldes, at Danmark har Europas mest fri og skarpe priskonkurrence på apoteksforbeholdt medicin.

apotek

Bring din kunde på en digital rejse

Frigør potentialet på dit apotek, den digitale kunde er ankommet. Lad BD Rowa™ støtte dig ved overgangen til det digitale apotek. Lever omkostningseffektive recepttjenester med øget kapacitet, frigør kapital der er låst fast i dit varelager og reducer spild til næsten ingenting. Når du tilpasser dit apotek til dine kunders nye indkøbsvaner og det voksende behov for mere fleksible købsmuligheder, husker dine kunder dig.

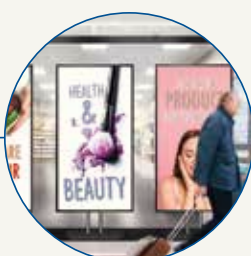
Udleverende robotter, giver automatisk mere plads og fleksibilitet, en intelligent løsning til opbevaring og udlevering

BD Rowa™ Vmax
BD Rowa™ Smart

Digitale OTC (ikke receptpligtige) produkter BD Rowa™ Vmotion

Digitalt butiksvindue
BD Rowa™ Vmotion

Gør indkøb i dit apotek til en rigtig god kundeoplevelse. En fleksibel, interaktiv fremvisning af OTC og frihandelsvarer m.m.

Kontakt:

Henrik Walter, mobil: 61 27 08 08
Mail: henrik.walter@bd.com

bd.com/rowa

BD Denmark, Firskovvej 25 B, Lyngby, 2800 KGS, Denmark

BD, BD Logoet og Rowa, Rowa Pickup, Rowa Smart, Rowa Vmax og Rowa Vmotion er varemærker, der tilhører Becton, Dickinson og Company eller dets tilknyttede selskaber. Alle andre varemærker tilhører deres respektive ejere. © 2021 BD. Alle rettigheder forbeholdes. Aug-2021 BD-38565

Nyt individuelt sparringsforløb skal øge trivslen på apotekerne

Inddragelse af medarbejderne er afgørende for trivsel og fastholdelse. Nu får alle apotekere tilbud om et individuelt sparringsforløb, der skal inspirere til trivselsfremmende ledelse.

AF: TRINE GANER

Hvordan inddrager man medarbejderne, møder deres skiftende behov og giver dem indflydelse på eget arbejde – samtidig med, at man tager hensyn til apotekets drift med alt, hvad dette indebærer? Det spørgsmål får apotekerne nu hjælp til at arbejde med i et nyt individuelt lederudviklingsforløb, som Apotekerforeningen tilbyder i samarbejde med CRECEA.

Formålet er at støtte apotekerne i at øge trivslen – både hos medarbejderne og hos apotekeren selv. Det fortæller vicedirektør i CRECEA, Anna Mathiasen. Hun har været med til at udvikle

konceptet, der i tre individuelle sparringssamtaler tager udgangspunkt i den enkelte apotekers særlige situation og udfordringer.

Temaerne for samtalerne kan være mange, men når overskriften indeholder trivsel, er det, ifølge Anna Mathiasen, svært at komme uden om inddragelse af medarbejderne.

"Forskning viser, at indflydelse på eget arbejde er helt afgørende for trivsel. Det gælder for alle brancher. Man ser samtidig, at indflydelse går hånd i hånd med lavt sygefravær og effektivitet. Så det er et rigtig godt sted at starte, hvis man gerne vil skabe en arbejdsplads, hvor folk har lyst til at være," siger Anna Mathiasen.

Serveret på et sølvfad

Der findes en hel række af forskellige håndtag at gribe fat i, når man arbejder med medarbejderinddragelse. Et af dem er en-til-en-samtalen, som ifølge Anna Mathiasen er et fantastisk værktøj – men skal det have den ønskede effekt, skal man lære det.

"Formålet med en-til-en-samtaler er at få udvidet sit perspektiv som leder. Man

skal gå til samtalen med et par få punkter og så simpelthen bare lytte. Det er en færdighed, der skal trænes. Når man først har lært det, får man til gengæld serveret tingene på et sølvfad til sådan en samtale," siger hun.

En-til-en-samtalerne skal give mulighed for at tage individuelle hensyn til medarbejderne.

"Behov skifter gennem livet. Det kan være svært at tilgodese, hvis tingene kommer i meget faste kasser. Men at tage individuelle hensyn stiller krav til lederen. For hvordan kommer man godt afsted med at træffe beslutninger, der tilgodeser nogen frem for andre?" spørger Anna Mathiasen retorisk.

Svaret er: gennemsigthed. Hvis man som leder fortæller, hvorfor man gør, som man gør, vil medarbejderne i langt de fleste tilfælde, ifølge Anna Mathiasen, have forståelse for det. Og man får meget igen ved at inddrage medarbejderne i beslutninger, der vedrører deres arbejde og hverdag, oplever hun.

"Hvis medarbejderne mødes, hvor de er, får man følgeskab. De bliver åbne for at prøve ting af. Man kan jo for eksempel aftale, at nu afprøver vi det her i tre må-

Forløbet skræddersys til den enkelte apoteker og tager fat lige der, hvor man gerne vil arbejde. Og så får man ikke mindst hjælp til prioritering af indsatser

Anna Mathiasen, vicedirektør, CRECEA

neder, og så ser vi på, om det virker. Det kræver dialog og følgeskab,” siger Anna Mathiasen.

Forløbet skræddersys

En-til-en-samtalerne er kun én blandt flere metoder, som apotekerne kan få støtte til i det individuelle sparringsforløb hos CRECEA. Der er også mulighed

for at arbejde med etablering og samarbejde i TRIO'en (ledelse, arbejdsmiljørepræsentant og tillidsrepræsentant), feedback-kultur, bedre møder, konfliktløsning eller hvad der i øvrigt måtte være behov for.

”Forløbet skræddersys til den enkelte apoteker og tager fat lige der, hvor man gerne vil arbejde. Og så får man ikke

mindst hjælp til prioritering af indsatser. For man kan gøre så meget, men hvor giver det mest mening at bruge energien? Det bliver man støttet i,” fortæller Anna Mathiasen.

Initiativet er et led i Apotekerforeningens bestyrelses plan for rekruttering og fastholdelse af medarbejdere i sektoren. ●

Samtalepakke:

'Ledelse af trivsel på apoteket'

En samtalepakke består af tre individuelle sparringssamtaler mellem apotekeren og en arbejdsmiljøkonsulent fra CRECEA. Hver samtale er af 2-3 timers varighed.

Under første samtale identificeres udfordringer og behov. Under samtalerne introduceres man til forskellige helt konkrete værktøjer, som man arbejder med mellem samtalerne.

Samtalerne afholdes på et af CRECEA's fire kontorer i Søborg, Odense, Varde og Aarhus.

Forløbet starter i september, og de sidste samtaler afholdes senest med udgangen af 2023.

Forløbet er et gratis tilbud til alle medlemmer.

Med LactaNON, behøver laktoseintolerante ikke at holde sig tilbage for laktosen.

Sig **”ja tak”** til mejeriprodukter med LactaNON

- ✓ Laktaseenzymtabletter
- ✓ Indeholder 4500 FCCU
- ✓ Hurtig virkning

Laktaseenzym forbedrer laktosefordøjelsen hos personer, der har svært ved at fordøje laktose

Følg os på:

Vitalbals

www.vitalbals.com/da

Uddannelse i mentalisering øger arbejdsglæden blandt apoteksansatte

Ud over øget tilfredshed hos kunderne er mentalisering med til at forbedre arbejdsglæden hos apotekets personale. Det viser evalueringen af det første uddannelsesforløb i mentalisering for apoteksansatte.

AF: KIM ANDREASEN

Jeg bruger det til at gøre det langt sjovere at være i skranken, da jeg kan udfordre mig selv og arbejde på at blive endnu bedre til at aflæse kunderne og få gode samtaler. Det giver mig afveksling og gode oplevelser. Det er en succes, når kunden forlader apoteket klogere på sig selv og sin medicin"

Citatet stammer fra evalueringen af det første forløb af den nye uddannelse for apotekspersonale "Stil skarpt på rådgivning – forstå kunden og dig selv gennem mentalisering". Uddannelsen er udviklet i et samarbejde mellem Københavns Universitet, Pharmakon og Syddansk Universitet, og 28 deltagere fra 11 apoteker var med til første afprøvning i efteråret sidste år.

Deltagerne blev efterfølgende bedt om at svare på en række spørgsmål om blandt andet jobtilfredshed, både før og efter de havde gennemført det fire måneders lange uddannelsesforløb.

Op resultaterne taler deres tydelige sprog: På alle parametre - lige fra tilfredshed med løn og arbejdsmængde over muligheder for at gøre karriere - og standarden af den faglige rådgivning - er tilfredsheden blevet forbedret, efter at deltagere havde været igennem kurset.

Positiv sidegevinst

At mentalisering kan skabe mere tilfredshed og arbejdsglæde for farmaceuter og farmakonomet på apotekerne havde Susanne Kaae, lektor i samfundsfarmaci og klinisk farmaci på Københavns Universitet, og projektleder på udviklingen af mentaliserings-

uddannelsen, ikke set komme.

"Vores udgangspunkt vil altid være at komme lægemiddelrelaterede problemer hos kunderne til livs, og ved at gøre apotekspersonalet mere bevidst om både sine egne og kundens følelser, lærer de at lytte, stille de rigtige spørgsmål og sætte sig i kundens sted, så den viden om lægemidler, de har, kan komme kunden til gavn. Men når man bruger mentalisering, har det altså også den positive sidegevinst, at arbejdsglæden hos personalet stiger", siger Susanne Kaae.

Hun tror, at det er et udtryk for, at når personalet får større indsigt i sig selv og relaterer til andre mennesker, skaber det bedre møder med kunderne.

"Når du føler, at du får en bedre dialog og kan mærke, at du kan bruge din faglighed i skranken, afspejler det sig simpelthen i større tilfredshed med arbejdet - også selv om der ikke er sket andre ændringer i ens arbejdsdag", forklarer lektoren fra Københavns Universitet.

Kunderne er mere tilfredse

Evalueringen af det første forløb af mentaliseringsuddannelsen har også set på, om den øgede opmærksomhed på mentalisering hos det apotekspersonale, som har gennemgået uddannelsesforløbet, afspejler sig i en større kundetilfredshed.

"Vi var ude på apotekerne både før og efter uddannelsesforløbet. Når en deltager havde ekspederet en kunde, skyndte vi os at fange kunden, inden vedkommende forlod apoteket, for at stille nogle spørgsmål om oplevelsen af samtalen ved skranken", fortæller Susanne Kaae.

“Jeg tror på, at det giver mig en større robusthed, at jeg kan give omsorgsfuld støtte til kunderne, uden at det er på bekostning af at tage vare på mig selv. Det har været enormt givtigt at lære at afkode og benævne følelser og dermed nedregulere dem, gøre dem mindre intense. Det gør det også nemmere for mig at parkere min stress i bestemte situationer. Ved at være bevidst om, hvordan jeg har det, når jeg står i skranken, så genkender jeg min stress”.

Deltager på uddannelsen i mentalisering

“Ved afholdelse af medicinsamtaler til nye kronikere har jeg erfaret, at det i høj grad giver mening med mentaliserende kommunikation. Fx afklaring af kundens tanker / følelser om at have fået en ny diagnose og det at skulle tage medicin. Lytte efter, hvad den kunde jeg taler med, har behov for. Det er ikke min dagsorden for en given sygdom / et givent præparat, der skal styre samtalen”

Deltager på uddannelsen i mentalisering

“Det har givet mange ahaoplevelser og mange flere positive og gode ekspeditioner. Altså flere af de ekspeditioner, hvor jeg tænker, at jeg har gjort en forskel for kunden – for kundens skyld – og selv har fået en positiv oplevelse ud af mødet med kunden. Det er blevet meget mere end ekspeditioner”.

Deltager på uddannelsen i mentalisering

Tilbagemeldingerne fra kunderne viste, at mentaliseringsuddannelsen også har haft en positiv effekt på deres oplevelse på apoteket. Det var især på parametrene *'Apotekspersonalet opfordrede mig til at stille spørgsmål'*, *'Apotekspersonalet drøftede med mig, hvad der skulle ske videre og eventuelle planer for opfølgning'* og *'Apotekspersonalet involverede mig i beslutninger i det omfang, jeg ønskede det'* at effekten var markant.

“At kunderne overhovedet kunne blive mere tilfredse, kom som en positiv overraskelse for mig. Kunderne scorede således allerede apotekerne ret højt, da vi spurgte dem, inden de ansatte havde været på mentaliseringsuddannelse”, siger Susanne Kaae.

Stadig plads til forbedringer

Kunderne havde også mulighed for at tilkendegive, om et parameter i samtalen ikke havde været relevant for dem. Her viste evalueringen en stor andel af kunder, der ikke fandt parametrene *'Apotekspersonalet opfordrede mig til at stille spørgsmål'* (42 %) og *'Apotekspersonalet forstod mine vigtigste bekymringer i forhold til mit helbred'* (48 %) relevant.

“Det er en forholdsvis stor andel, der ikke finder nogle ret vigtige parametre relevante for dem. Vi havde håbet, at vi med uddannelsen kunne have gjort dem mere relevante. Det illustrerer, at der stadig er plads til forbedringer, selv om resultaterne er ret gode”, siger Susanne Kaae.

Både teori og praksis om følelser

Når Pharmakon udbyder kurset igen til efteråret, kommer det til at bestå af syv moduler. Kurset fokuserer på såkaldte basisfølelser, hvordan man genkender følelser i andre mennesker - og øvelser i for eksempel, hvordan man bliver en aktiv lytter og kan spejle sig i den, man står overfor ved skranken.

Susanne Kaae håber, at mange apoteksansatte har lyst til at melde sig uddannelsen.

“Vi kan mærke, at der er stor interesse for kommunikation mellem kunderne og de ansatte generelt i apotekssektoren. Og som forsker er det også interessant at følge, hvor dygtige kursusedtagerne bliver til at mentalisere, og hvordan det kan blive endnu mere værdifuldt for både kunderne og personalet selv”, siger hun. ●

OM MENTALISERING

Mentalisering beskriver evnen

til at forstå de tanker, følelser og behov, der ligger bag det, vi selv og andre siger og gør – og dermed evnen til at forstå eget og andres sind.

Mentaliserende kommunikation

muliggør mentalisering i praksis.

Mentaliserende kommunikation

indebærer bl.a. brug af spejling, aktiv lytning, gensvarsmodeller og værdiklærgøringsrespons.

“Jeg har ændret min måde at tage imod kunderne på. Jeg forsøger at stille mig længere væk fra computeren. Jeg bruger mere energi på at holde øje med de nonverbale tegn, som mine kunder udsender. Jeg kigger mindre på ventetiderne i hjørnet, når jeg har kaldt kunder frem, da det tidligere stressede mig, så jeg måske ikke fangede alle de forskellige signaler, som kunderne sendte mig”.

Deltager på uddannelsen i mentalisering

Ny bestyrelse i Danmarks Apotekerforening

**Asger Rosenkilde
Mortensen,**
Værløse Apotek
I bestyrelsen siden 2016

Mads Haaning,
Sorø Apotek
I bestyrelsen siden 2018,
næstformand siden 2020

Tue Askaa,
København Øresunds Apotek,
København Østerbro Apotek og
København Apoteket Trianglen.
I bestyrelsen siden 2022

Anne Kahns,
Esbjerg Jerne Apotek
I bestyrelsen siden 2011,
formand 2014-2020

Jesper Gulev Larsen,
København Steno Apotek
I bestyrelsen siden 2015,
formand siden 2020

Mia Bendix Andersen,
Albertslund Apotek
I bestyrelsen siden 2022

Ute Pørksen,
Ballerup Apotek
I bestyrelsen siden 2020

Suppleanter

Behzad Ghorbani, Taastrup Apotek, er valgt til 1. suppleant, mens **Bilal Marashdeh**, Frederiksberg Apoteket Godthåb og København Vaisenhus Apotek er valgt til 2. suppleant.

Medicinsikkerhed og en styrket rolle til apotekerne til debat

FORBIPASSERENDE. Apoteltet var som altid slået op uden på Allinge Apotek ved årets Folkemøde. Placeringen er central, da mange folkemødedeltagere passerer forbi. En del af dem slog sig ned i teltet for at høre en debat, eller de tog imod tilbuddet om at få solcreme på.

Debatterne i apotekernes telt på **Folkemødet** viste opbakning til at give apotekerne en større rolle i sundhedssektoren.

AF: MERETE WAGNER HOFFMANN OG
BIRGITTE NØRBY WINTHER
FOTO: VERNER KJÆRSGAARD

Efter to år med aflysning på grund af corona var Folkemødet tilbage i storform, da Allinge midt i juni kunne byde de mange tusinde deltagere velkommen til 2.500 events og debatter. 11 af dem foregik i apotekernes telt, der også i år var placeret uden for Allinge Apotek.

Apoteltet lagde i løbet af de tre dage, som Folkemødet varede, gulvbrædder til både egne og andres debatter. Flere af dem kredsede om apotekernes rolle i det nære sundhedsvæsen og muligheden for, at apotekerne løser flere sundhedsopgaver for borgerne end i dag. Regeringens sundhedsreform lægger op til, at apotekerne kan varetage nye opgaver vedrørende for eksempel medicinbehandling, reduceret medicinspild og mindske risikoen for medicinfejl. Det gav anledning til gode og konstruktive debatter.

Vi skal tænke på tværs og tænke nyt

I en debat med Lægeforeningen og Danske Patienter om opgavedelingen mellem apotek og læge tog Apotekerforeningens formand diskussionen op.

Patienternes repræsentant, formand Klaus Lunding, så muligheder i, at apotekerne spiller en større rolle. Bestyrelsesmedlem i Lægeforeningen Anna Mette Nathan var umiddelbart mere skeptisk. Debatten fra tidligere på året om, hvorvidt apotekerne

>

DEBAT. Der var livlig debat i apotekerne telt, som lagde gulvbrædder til i alt 11 faglige events på de tre dage, Folkemødet varede. En del af debatterne var arrangeret af Apotekerforeningen – andre stod samarbejdspartnere for.

MEDICINSPILD. Alliancen Stop Medicinspild, der består af Apotekerforeningen, Pharmadanmark, Ældre Sagen, Giftforeningen og Lægeforeningen, havde en debat om, hvorvidt danskerne bruger for meget medicin, og hvordan vi undgår medicinspild. Her kunne Jesper Gulev Larsen løfte sløret for de første resultater fra analysen af medicinrester, der er en del af medicinspildskampagnen. Pharmadanmarks forperson Rikke Løvig Simonsen hjalp med at holde skiltene.

REPORTAGE

FOLKEMØDET 2022

skal kunne igangsætte visse behandlinger og om armlængdeprincip, kompetencer og rammer for opgaver er stadig aktuell. Udgangspunktet er der enighed om: Alle kompetencer må i spil i fremtidens sundhedsvæsen. Spørgsmålet er bare hvordan.

Det fik formanden for Danske Patienter Klaus Lunding til at konkludere, at selvom det er et tovtækkeri mellem parterne, må der findes nye løsninger til gavn for patienterne.

Parterne fandt nemmere fælles fodslag, da debatten handlede om at ændre arbejdsdelingen i forbindelse med recepter, så lægen ordinerer en behandling og apotekerne i samarbejde med patienten vælger det konkrete præparat.

Hjælp til seponering

Formand for Apotekerforeningen, Jesper Gulev Larsen, argumenterede også for, at apotekerne kan spille en større rolle i forhold til medicinsikkerhed og ikke mindst overmedicinering, som var på dagsordenen i flere debatter. Erfaringer viser,

at farmaceuter kan gøre en forskel ved at gennemgå borgernes medicin og rådgive lægen om ændringer og seponering af medicin.

"Vi har lavet pilotprojekter og konstateret, at øget samarbejde om borgernes medicin er en god idé for alle parter. Nu må vi i gang. Vi skal have de gode erfaringer udbredt og gerne med ensartede standarder, eller ligefrem rettigheder, så medicin-gennemgang og patientuddannelse bliver et tilbud til alle patienter i hele landet," lød budskabet fra Jesper Gulev Larsen.

I en senere debat med Tandlægeforeningen var der skulderklap til apotekerne for at byde ind i den store vaccinationsindsats over vinteren og til apotekernes tilbud om at påtage sig flere sundhedsopgaver. Fra Venstres Jane Heitmann lød der en opfordring til at tænke på tværs og tænke nyt - også når det gælder medicin og forebyggelse.

Gode relationer og viljen til samarbejde

Jesper Gulev Larsen, som oplevede sit første folkemøde som

HØJ FAKTOR. Der var god brug for solcreme på Folkemødet, hvor sommeren viste sig fra sin pæne side. Helle Jacobsgaard, chefkonsulent i Apotekerforeningen, havde alle dagene travlt med at dele solcreme ud og rådgive om valg af solfaktor.

LÆGEBESØG. Kan læger og apoteker gøre det lidt bedre for borgerne? Det spørgsmål stillede Lægeforeningen og Apotekerforeningen i en debat med Jonas Heltberg fra PLO som ordstyrer. Ud over Jesper Gulev Larsen deltog Anna Mette Nathan, næstformand i Lægeforeningen, og Klaus Lunding, formand for Danske Patienter.

formand for Apotekerforeningen, fornemmede generelt en positiv og imødekommende holdning fra foreningens samarbejdspartnere.

"Det er tydeligt for mig, at alle i sundhedssektoren kan se, at der er behov for nytænkning. Jeg deltog selv i fem debatter og kunne konstatere, at alle selvfølgelig ikke er enige med os i alt, men at vores forslag til, hvordan vi kan bidrage til at løse de samlede opgaver i sundhedsvæsenet, bliver hørt. Nu skal vi have de gode relationer og viljen til samarbejde med hjem til den arbejdsgruppe, der skal se på, hvilke opgaver apotekerne med fordel kan varetage", siger Jesper Gulev Larsen efter Folkemødet. Han ser god værdi i at deltage i begivenheden.

"Målet med at deltage er først og fremmest at pleje og udvide vores professionelle netværk, og det er vigtigt at kunne drøfte tingene i mere uformelle rammer. Samtidig er vi synlige for de mange gæster på Folkemødet, og der var stort rykind og mange besøgende i teltet - ikke mindst alle dem, der kom for at få solcreme," siger Jesper Gulev Larsen. ●

Produkter til kvindeligt velvære.

BIOTIN STRONG
- Til hår og negle.

CRANBERRY STRONG
- For intim sundhed.

BEAUTY OMEGA-7
- Til hud og slimhinder.

VITABALANS
lady

Vitabalans www.vitabalanslady.com/da

Apotekerne fortsætter med at informere om HPV-vaccination

Informationsindsatsen 'Stop HPV - bliv vaccineret' har efter fem år med masser af aktiviteter – blandt andet på apotekerne – fået tilslutningen til HPV-vaccination blandt danskerne tilbage på sporet. Selv om kampagnen officielt stopper, fortsætter indsatsen for at informere om HPV-vaccination på apotekerne i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse.

AF KIM ANDREASEN

Fra 2012 til 2016 blev antallet af piger, der påbegyndte HPV-vaccination i Danmark, næsten halveret. En tv-dokumentar og deraf følgende debat på især de sociale medier skabte stor tvivl hos forældre om, hvorvidt de ville lade deres døtre HPV-vaccinere.

Det voldsomme fald i tilslutningen til HPV-vaccination fik i 2016 Sundhedsstyrelsen, Kræftens Bekæmpelse og Lægeforeningen til at tage initiativ til en informationsindsats om HPV-vaccination for at genoprette tilliden til vaccination hos forældre og sikre, at informationen om vaccination var nuanceret og baseret på evidens.

Oplagt og troværdigt forum

En lang række organisationer - herunder Apotekerforeningen - har været en del af indsatsens netværk. Og indsatsen har været en stor succes. Tilslutningen til HPV-vaccination er steget markant i løbet af de fem år, kampagnen har stået på, og er nu på et niveau, hvor næsten alle piger i en årgang bliver vaccineret. Også forældrenes tillid til og viden om HPV-vaccination er vokset i perioden fra 2016 til 2022.

Apotekerne har spillet en vigtig rolle i forhold til at nå ud til forældrene med budskaber om vaccinen, fortæller Julie Hedegaard Mortensen, projektmedarbejder i Kræftens Bekæmpelse.

"Apotekerne er et sted, hvor alle kommer. Og så handler det om sundhed, fordi man skal hente sin medicin eller købe

andre sundhedsprodukter. Som kunde bliver man derfor ikke overrasket, når man bliver mødt af et sundhedsbudskab på apoteket. Derfor hører vi fra kunderne, at de oplever apoteket som et oplagt og troværdigt sted at informere om HPV-vaccination", siger Julie Hedegaard Mortensen.

Et naturligt sted at informere om sundhed

Det var i 2018, at apotekerne kom med i indsatsen. Det skete i et pilotprojekt med særligt fokus på apotekerne i Re-

gion Sjælland, hvor der var lavest tilslutning til HPV-vaccinationen. I starten blev apotekerne opfordret til at sætte fokus på HPV-vaccination ved at bestille pjecer og plakater fra kampagnen med fakta om vaccinen. Der blev også produceret materiale til apotekernes morgenmøder for personalet, så de kunne blive klædt på til at informere kunderne om HPV-vaccination og dens virkning.

Efterfølgende har mere end 100 apotekerne landet over - mange steder i tæt samarbejde med lokale afdelinger af Kræftens Bekæmpelse - én gang år-

Stop HPV - bliv vaccineret

I perioden 2017-2022 har Sundhedsstyrelsen i samarbejde med Kræftens Bekæmpelse, Lægeforeningen og et bredt netværk af samarbejdspartnere - herunder Apotekerforeningen - kørt informationsindsatsen Stop HPV - bliv vaccineret.

Formålet har været at udbrede nuanceret og evidensbaseret information om HPV-vaccination og øge vaccinationstilslutningen.

Der har været mere end 100 samarbejder mellem frivillige og apoteker landet over.

Fra 2016 til 2018 steg antallet af piger, der påbegyndte HPV-vaccination fra 15.237 til 38.624. I 2020 var det tal vokset til 40.909.

Andelen af piger i en årgang, der er HPV-vaccineret, er steget fra 54 procent i 2017 til, at der i dag er mere end 80 procent færdigvaccinerede i alle pigeårgange.

“Vi får lov til at bruge vores faglighed”

Gitte Fuglsang, farmaceut og tovholder på HPV-vaccinationsindsatsen, Frederikshavn Løve og Fladstrand Apotek.

“Indsatsen hos os har været centreret om uge 35. Her har vi haft et tæt samarbejde med den lokale afdeling af Kræftens Bekæmpelse, hvor flere af deres dygtige frivillige har stået i butikken en dag i løbet af ugen og talt med kunderne om HPV-vaccinen. De frivillige fra Kræftens Bekæmpelse er rigtig gode til at snakke med de forældre, som måske er skeptiske eller ikke ved nok om vaccinen. Samtidig har vi lavet en udstilling med informationsmateriale fra kampagnen midt i butikken. Vi har også gået rundt i t-shirts, så kunderne kan se, at de godt kan spørge personalet om vaccinen”.

“Rent økonomisk får vi jo ikke noget ud af det, men sundhedsfagligt giver det rigtig god mening, at kunderne kan få oplysning om HPV-vaccinerne her. Vi får lov til at bruge vores faglighed og bliver selv klogere for hvert år.”

ligt sat ekstra fokus på information om HPV-vaccinen.

“Typisk har vores frivillige fra Kræftens Bekæmpelse haft en stand på eller ude foran apoteket, hvor de selv har stået og givet kunderne information om HPV-vaccination og HPV-relateret kræft. Når de kan stå på apoteket, oplever de, at de har god mulighed for at få fat i folk, da det virker naturligt at informere om noget sundhedsrelateret i apoteksrummet. Samtidig har apotekspersonalet også været parate til at følge op på dialogen mellem de frivillige og kunderne”, fortæller Julie Hedegaard Mortensen.

Hun peger på, at tilbagemeldingerne fra både apotekerne og de frivillige har været særdeles positive.

“Mange af apotekerne har været med i flere år i træk. En af de apotekere, som har deltaget, fortalte os, at indsatsen har været med til at styrke kendskabet til de lokale patientforeninger. Og så har det

været en øjenåbner for de muligheder, der er i et samarbejde mellem apoteket og de frivillige lokalt, ikke om bare kræft, men også om andre sundhedstemaer,” siger Julie Hedegaard Mortensen.

Indsatsen fortsætter

Selv om kampagnen nu slutter, fortsætter indsatsen for at informere om HPV-vaccination på apotekerne. I slutningen af august har 56 apoteker derfor også i år særligt fokus på information om HPV-vaccination – mange i samarbejde med lokalafdelinger fra Kræftens Bekæmpelse.

“Der kommer hele tiden flere unge danskere i målgruppen for en HPV-vaccination, og derfor er det vigtigt fortsat at informere om, at vi har en vaccine, som kan forebygge kræft. Apotekerne er et oplagt sted at formidle den information, da en stor andel af danskerne har sin daglige gang på apotekerne – herun-

der målgruppens forældre og bedste-forældre, som kan videreformidle informationen om vaccinen”, siger Birthe Søndergaard, sundhedsfaglig direktør i Apotekerforeningen.

Apotekerne er en vigtig arena

Hos Kræftens Bekæmpelse håber Julie Hedegaard Mortensen, at apotekerne fortsat vil være med til at oplyse forældre om HPV-vaccinationen i det omfang, der er behov for det.

“Heldigvis er behovet blevet mindre i takt med, at flere igen bliver vaccineret, men der kommer hele tiden nye forældre til, som har brug for information. Apotekerne er stadig en vigtig arena til at kunne fortælle om vaccination, og med den her kampagne håber jeg, at de fleste apoteker føler sig godt klædt på og ser det som en naturlig del af deres arbejde”, siger Julie Hedegaard Mortensen. ●

Pilotprojekt: Online kommunikationsværk- tøj skal lette dialog mellem læge og farmaceut i Norge

**Nyt online kommu-
nikationsværktøj,
der skal lette ud-
vekslingen af op-
lysninger mellem
læge og apotek i
forbindelse med
ydelsen "Medisin-
start", testes lige
nu i Norge. Apo-
tekforeningen og
to diabeteslæger
står bag pilotpro-
jektet.**

**FREMOVER SKAL PRAKTISEREN-
DE LÆGER** i Norge kunne henvise
patienter til ydelsen Medicinstart på
apoteket og udveksle relevante hel-
bredsoplysninger med apoteket via
et simpelt online kommunikations-
system. Det er visionen bag det pi-
lotprojekt, som de to diabeteslæ-
ger Stein Vaaler og Kristian Furuseth
står bag i samarbejde med Apotek-
foreningen i Norge.

Projektet er led i en igangværen-
de afprøvning af den nye ydelse Me-
disinstart for patienter med type 2
diabetes – en ydelse, som bedst kan

sammenlignes med den danske medicinsamtale.

Som det er nu, foregår kommunikationen mellem læge og
apotek i forbindelse med Medisinstart over telefonen. Det kan
være forstyrrende og tidskrævende for både læge og farma-
ceut. Desuden har lægen ikke mulighed for at henvise digitalt.

"En afgørende faktor for, at en sådan ydelse kan fungere, er
muligheden for en simpel elektronisk kommunikation mel-
lem apoteket og den behandlende læge. Lægehuset har i dag
allerede en omfattende kommunikation med forskellige sund-
hedsaktører i form af elektroniske henvisninger, epikriser, sy-
gemeldinger og medicinordinationer," siger Stein Vaaler.

Han henviser i øvrigt til, at op mod halvdelen af patienter
med diabetes ikke tager deres medicin efter forskrifterne, og at
det kan være svært for den praktiserende læge at lave en opti-
mal opfølgning, når patienten opstarter behandling med et nyt
lægemiddel.

"Det er derfor spændende og lovende, at farmaceuter på
apoteket kan bidrage konkret gennem Medisinstart. Ved at
gennemføre to strukturerede samtaler kort tid efter opstart af
et nyt medikament kan man med stor sandsynlighed fange af-
vigelser i forhold til den udskrevne medicin, som igen kan for-
midles tilbage til behandlende læge med patientens samtyk-
ke," siger han. ●

Ny hollandsk studie undersøger bekymringer blandt ældre, der håndterer medicin i eget hjem

**Der er behov for
mere observation
og hjælp til ældre,
der selv håndte-
rer medicin i eget
hjem.**

AT STÅ FOR HÅNDTERING af sin
egen medicin kan være en udfordring
for ældre, der bor i eget hjem. Spørgs-
målet er, hvilke overvejelser og be-
kymringer ældre konkret har i relati-
on til den komplekse opgave, det er at
håndtere og tage deres medicin.

I et nyt studie fra Holland har forskere
interviewet 60 ældre medicinbrugere, som bor i eget hjem,
om, hvordan de håndterer medicinen derhjemme.

Forskerne har i den forbindelse udformet en interviewguide
med spørgsmål, der vedrører det at være ældre i eget hjem og
medicinbruger.

Nogle af udsagnene fra undersøgelsen er:

"Jeg vidste ikke, at der var interaktioner mellem min lægeordi-
nerede medicin og håndkøbsmedicin, og jeg spørger ikke, om
håndkøbsmedicinen er sikker for mig." (mand 93 år)

"Ja, jeg tjekker altid farven på pillerne, før jeg tager dem. Jeg
får seks hvide, en lyserød og en gul. Men nu er den gule blevet
hvid – og så duer mit system ikke." (kvinde 79 år)

"Sommetider falder jeg i søvn i løbet af dagen, og så vågner
jeg først kl. 12.30. Så er det for sent at tage medicinen, som jeg
skulle tage kl. 12." (kvinde 83 år)

"Jeg kender ikke reglerne (for korrekt indtag af medicin). Jeg
blander dem alle sammen i et glas med vand, og når det er
godt blandet, drikker jeg vandet." (kvinde 83 år)

"Jeg smider medicinen i skraldespanden – det gør de også på
apoteket, og så kan jeg lige så godt gøre det." (mand 93 år)

I undersøgelsen kunne forskerne konkludere, at de ældres
overvejelser og beslutninger omkring håndtering af medicin
betød, at der var problemer med at organisere indtag af me-
dicin, utilstrækkelig drøftelse af medicinen mellem ældre og
sundhedspersonale, og der opstod problemer med forkert og
uønsket opbevaring og bortskaffelse af medicin. ●

Nienke E. Dijkstra et al.; Medication self-management: Considerations and
decisions by older people living at home, Research in Social and Administrative
Pharmacy Volume 18, Issue 3, March 2022.

Methotrexat

AF: LAUST TOFT RASMUSSEN
OG STINE FABRICIUS

Historisk set

Det er svært at sige, hvem der helt præcist udviklede methotrexat, men flere læger har fra starten været betydningsfulde i udviklingen af lægemidlet, som vi kender det i dag. I 1951 kunne den amerikanske kirurg Jane C. Wright bevise **en positiv effekt mod kræftknuder** ved anvendelsen af methotrexat. Hun og hendes hold blev derved de første, som kunne bevise denne effekt, som blev beskrevet i en videnskabelig artikel.

Hvordan virker det?

Methotrexat er en folsyreantagonist, og har man folatmangel kan det **øge methotrexats toksicitet**, hvorfor behandlingen bør suppleres med folsyre. Methotrexat binder og inaktiverer enzymet dihydrofolatreduktase (DHFR). Det medfører mangel på tetrahydrofolat (calciumfolinat) og dermed bliver DNA- og RNA-syntesen hæmmet. Calciumfolinat er også den antidot man bruger, når en overdosis med methotrexat skal behandles.

Svær dosering

Methotrexat er af Styrelsen for Patientsikkerhed defineret som et såkaldt risikosituationslægemiddel. Det betyder, at brugen er **forbundet med en større risiko** i bestemte situationer. En af de hyppigste fejl er, at methotrexat tages dagligt i stedet for ugentligt, som det skal, når bruges mod leddegigt, psoriasis og Crohns sygdom.

I værste fald

Konsekvensen af overdosering i få dage kan være mundbetændelse, diarré, blødninger og lever- og nyrepåvirkning. Efter 1-2 uger bliver knoglemarven påvirket. Overdosering resulterer i værste fald i dødsfald.

Tragiske sager

I 2018 kom der fokus på en række tragiske sager med ældre borgere, der døde som følge af en utilsigtet overdosis. Som et resultat heraf besluttede Lægemiddelstyrelsen, at der på methotrexat-pakninger skulle fremgå en tydelig advarsel om, hvordan man doserer lægemidlet, hvis det tages i pilleform mod leddegigt. For at **undgå overdosering** med methotrexat er der lavet flere tiltag, herunder STOP TÆNK TJEK-kampagnen og et informationskort, der skal gøre ansatte på plejecentre og i hjemmeplejen opmærksomme på methotrexats særlige dosering. Derudover har methotrexat fået en advarselsboks på både pakning og indlægssedlen. Seneste tiltag er, at FMK slår alarm, hvis en læge ordinerer methotrexat i forkert dosis.

Redigeret af

TRINE GANER

UDNÆVNELSE

Apoteker **Dorte Kamp Teglgård**, Aarhus Jernbane Apotek har fået bevilling til også at drive **Aarhus Sct. Lukas Apotek**. Hun overtager bevillingen efter Erik Melgaard Andersen, der er på vej på pension. Han har drevet apoteket på Frederiks Allé siden 2003.

AALBORG
STORVORDE

HOLSTEBRO

LUKNING OG FLYTNING

Den 12. juni lukkede filialen **Holstebro Koala Apotek** under Holstebro Løveapotek ved apoteker **Birgitte Nørskov Pedersen**. Dagen efter åbnede Holstebro Svane Apotek i lokalerne og skiftede navn til **Holstebro Koala Apotek**. Apoteket flyttede fra Nørregade 51 i Holstebro.

AARHUS

MIDDELFART

LUKNING

Middelfart Apotek ved apoteker **Tine Klingsten Nielsen** nedlægger filialen **Strib Apotek**. Sidste åbningsdag var den 25. juni 2022.

LEDIGE BEVILLINGER

Bevillingerne til at drive henholdsvis **Aalborg Løve Apotek** og **Storvorde Sejlflod Apotek** er ledige pr. 1. november 2022. Storvorde Sejlflod Apotek er en supplerende enhed til Aalborg Løve Apotek. Begge apoteker drives aktuelt af **Finn Ossian**. Ansøgningsfristen er den 8. august 2022 kl. 12.00.

LUKNING

Roskilde Dom Apotek nedlægger filialen City 2 Apoteket. Sidste åbningsdag var den 18. juni 2022.

LEDIG BEVILLING

Bevillingen til at drive **Frederiksberg Apotek** er ledig pr. 1. januar 2023. Apoteket er aktuelt drevet af **Lone Aagaard**. Ansøgningsfristen er den 8. august 2022 kl. 12.00.

DØDSFALD

Vibeke Woorst

* 12. januar 1931 – † 29. maj 2022
Apoteker på Lyngby Svane Apotek fra den 1. marts 1981 til den 1. februar 2001.

RETTELSE!

I sidste nummer af Farmaci fremgik det, at **Sam Medhat Salah** opgiver bevillingen København Kongelig Hof Apotek mindre end et år efter, at han overtog den. Sam Medhat Salah overtog bevillingen i april 2020, og han har således drevet apoteket i lidt over to år. Vi beklager fejlen.

Redaktionen

ARCHIV FOR PHARMACI OG CHEMI

194. bind - 179. årgang - Nr. 07
29. juli 2022

apotek

UDGIVER

Danmarks Apotekerforening
Bredgade 54
1260 København K
+ 45 33 76 76 00
farmaci@apotekerforeningen.dk

FORSIDE

Foto: Mai-Britt Amsler

REDAKTION

Ansv. redaktør: Lene Lund Hansen
Daglig redaktør: Trine Ganer

GRAFISK PRODUKTION

Layout: Esben Bregninge Design
Tryk: Stibo Complete

ANNONCESALG

Media-Partners
Hanne Kjærgaard
Tlf.: 2967 1436
hanne@media-partners.dk

MEDLEM AF

DANSKE MEDIER

KONTROLLERET AF

DANSKE MEDIERS
OPLAGSKONTROL

KONTROLLERET OPLAG

1.007 i perioden 1. august – 30. juni 2020

FARMACI NR. 8 - 2022

UDKOMMER

fredag den 9. september 2022

ROSKILDE

FREDERIKSBERG

VIDSTE DU, AT ...

danskerne køber 60 mio.
pakker receptmedicin om året?

Det svarer til, at hver dansker i gennemsnit
køber 10 pakker årligt.

60.000.000

